

SEMMEIWEIS EGYETEM
4.sz. MENTÁLIS EGÉSZSÉGTUDOMÁNYOK DOKTORI ISKOLA
2. sz. Mentális Egészségtudomány program

MELLÉKTÁRGYAK LISTÁJA

1. AZ ALVÁS-ÉBRENLÉT-ÁLLAPOTOK MAGATARTÁSTUDOMÁNYI, KRONOBOLÓGIAI ÉS PSZICHOFIZIOLÓGIAI VONATKOZÁSAI

Rövid leírás:

Biológiai ritmusok-alvás-ébrenlét-neurális oszcillációk, az alvás-ébrenlét szabályozás idegi, humorális és kronobiológiai mechanizmusai, az alvás-ébrenlét állapotok pszichofiziológiai és elektrofiziológiai jellemzői, illetve magatartási vonatkozásai, főbb alvászavarok és egészségtudományi vonatkozásaik.

Tételsor:

1. Az alvás fiziológiai alapjai (az ébrenlét és az NREM alvás neurofiziológiája és neurobiológiája; a paradox (REM) alvás neurofiziológiája és neurobiológiája, alvásfunkció elméletek, alvás és pszichológia (kognitív és érzelmi folyamatok), az akut és krónikus alvásmegvonás hatásai, alvás és álmodás, nemi különbségek az alvásban, cirkadián biológia/kronobiológia)
2. Az alvás és alvászavarok felmérése (alvászavarok osztályozása, klinikai interjú és klinikai vizsgálat, mérés: alvás és ébrenlét monitorozása, egyéb tesztek és vizsgálatok, az alvászavarok biomarkerei)
3. Álmatlanság (nozológiai/kórismereti/kórtani besorolás, definíciók és epidemiológia; patofiziológia, társbetegségek és speciális populációk, kezelés)
4. Alvással összefüggő légzésvizsgálatok (meghatározások és epidemiológia; patofiziológia, obstruktív alvási apnoe és társbetegségek, kezelés)
5. Centrális eredetű hiperszomniák/aluszékenység (definíciók és epidemiológia; etio-pathofiziológia, kezelés)
6. Cirkadián ritmuszavarok (definíciók és epidemiológia; patofiziológia, társbetegségek, egészségügyi kockázatok, kezelés)
7. Paraszomniák (definíciók és epidemiológia; pathofiziológia és pszichopatológia, klinikai leletek, speciális populációk és társbetegségek, kezelés)
8. Alvással összefüggő mozgászavarok (definíciók és epidemiológia; patofiziológia, társbetegségek, kezelés)
9. Gyermekkori alvászavarok (krónikus álmatlanság, a paraszomniák sajátosságai, obstruktív alvási apnoe, alvással összefüggő mozgászavarok, narkolepszia, alvás neurális fejlődési zavarokban)
10. Alvás és pszichiátria (szerhasználati zavarok; skizofrénia spektrumzavarok, affektív zavarok, szorongásos zavarok, egyéb pszichiátriai zavarok)
11. Alvás és neurológia (epilepszia, Parkinson-szindrómák, demencia, stroke/agyvérzés, fejfájás, sclerosis multiplex és egyéb autoimmun betegségek, neuromuszkuláris rendellenességek)

12. Alvás és geriátria (alvás és alvászavarok az időseknél)

Szakirodalom:

Claudio Bassetti, Walter McNicholas, Tiina Paunio (eds): European Sleep Medicine Textbook. 2nd ed. European Sleep Research Society, Regensburg (in press).

Lázár, A. S., Lázár, Z. I. & Bódizs, R. Frequency characteristics of sleep. In Oxford Handbook of EEG frequency analysis (in press).

Campbell IG. EEG recording and analysis for sleep research. Curr Protoc Neurosci. 2009 Oct;Chapter 10:Unit10.2. doi: 10.1002/0471142301.ns1002s49. PMID: 19802813; PMCID: PMC2824445.

Deboer T. Circadian regulation of sleep in mammals. Current Opinion in Physiology, Volume 15, June 2020, Pages 89-95

Javasolt kurzusok:

Az alvás neurobiológiája (kurzuskód: 6207)

Alvás-ébrenlét állapotok elektrofiziológiai elemzésének módszertana (kurzuskód: 4206)

2.AZ OBEZITÁS MAGATARTÁSTUDOMÁNYI VONATKOZÁSAI

Leírás:

Az elhízás a XXI. század egyik legnagyobb jelentőségű népegészségügyi problémája. Prevenciója és hatékony kezelése optimálisan integratív és páciensközpontú szemléletben, élethosszig tartó multidiszciplináris gondozás keretében valósítható meg. Mindezt megnehezíti az elhízásnak az egészségügyi ellátórendszerben is megjelenő negatív megítélése, a kezelési együttműködésben mutató problémák gyakorisága és a visszaesésre való fokozott veszélyeztetettség. Éppen ezért az obezitás epidémiájának visszaszorításáért folytatott küzdelem sikerének előfeltétele az elhízással szembeni negatív attitűdök pozitívabbá formálása és az elhízással élők stigmatizációjának csökkentése. Mindezt elősegíti az obezitás komplex etiológiai hátterének megértése és a hatékony testsúlykontrollt nehezítő sokrétű tényezők megismerése. A páciensek kezelési együttműködésének növekedését hatékonyan támogathatja a folyamatos munkálkodás a motiváció növelésén, illetve szinten tartásán, és az egészséges testsúlykontrollt szolgáló magatartásokat megcélzó készségfejlesztés.

Tételsor:

1. Az elhízás etiológiai háttere
2. Az evés és kontrolljának pszichobiológiai vonatkozásai
3. Az elhízás kialakulásának és fennmaradásának kurrens, átfogó modelljei (addiktív modell, COMM-modell, stressz-modell)
4. Az elhízással kapcsolatos attitűdök az egészségügyi ellátórendszerben
5. Az elhízással kapcsolatos attitűdök kedvezőbbé formálásának módjai
6. Az elhízás kezelési lehetőségei és azok hatékonysága
7. A sikeres kezelést követő visszahízás oki háttere
8. A testsúlykontroll támogatása magatartás-orvoslási módszerekkel

Szakirodalom:

Czeplédi, E. (Szerk.) (2021). *Az obezitás magatartástudományi vonatkozásai*. Budapest: Semmelweis Kiadó.

Kadouh, H. C., & Acosta, A. (2017). Current paradigms in the etiology of obesity. *Techniques in Gastrointestinal Endoscopy*, 19(1), 2–11.

Lenard, N. R., & Berthoud, H. R. (2008). Central and peripheral regulation of food intake and physical activity: pathways and genes. *Obesity*, 16(S3), S11–S22.

Puhl, R. M., Phelan, S. M., Nadglowski, J., & Kyle, T. K. (2016). Overcoming weight bias in the management of patients with diabetes and obesity. *Clinical Diabetes*, 34(1), 44–50.

Rajan, T. M., & Menon, V. (2017). Psychiatric disorders and obesity: a review of association studies. *Journal of postgraduate medicine*, 63(3), 182–190.

Javasolt kurzusok:

Az elhízás és a túlsúly korszerű kezelése (kód: 21701; vezető: Dr. Baranyai Zsolt)

Táplálkozástudományi elemzések és dietoterápiás intervenciók (kód: 8622; vezető: Dr. Mák Erzsébet)

Idősek tápláltsági állapotának, és tápanyag-beviteli értékeinek monitorozása. Idősoktatás a táplálkozási attitűd befolyásolásáért (kód: 5374; vezető: Veresné dr. Bálint Márta)

3.AZ EGÉSZSÉGÉRTÉS FOGALMA, MÉRÉSE ÉS HATÁSA A BETEGVISELKEDÉSRE

Rövid leírás:

- Az egészségértés (health literacy) fogalma, elméleti és empirikus háttere (epidemiológia, egészséggazdaságtan, közegészségügy, egészségügyi rendszer, szociokulturális tényezők), hatásmechanizmusok
- Magyar és nemzetközi mérések
- Digitális egészségértés kérdései
- Az egészségértés fejlesztésének lehetőségei

Tételsor

1. Az egészségértés definíciói és ennek értelmezései.
2. Az egészségértés szintje és szocio-demográfiai összefüggések.
3. Az egészségértés és az emlőszűrésen való részvétel: a tanulmányok ismertetése az eredmények értelmezése.
4. Az egészségértés mérésére. Mutasson be néhány egészségértés mérésére használt eszközt.
5. Az alacsony egészségértés következményei.
6. A European Health Literacy Survey (HLS-EU) eredményei
7. A magyar társadalom egészségértését és nemzetközi összehasonlításban elfoglalt helyzet elemző felmérések bemutatása.
8. Az egészségértés és a kardiovaszkuláris egészség.

9. Ismertetése az ok-okozati utaknak, amelyek összekapcsolják az egészségértést az egészségügyi eredményekkel.
10. Az egészségértés fejlesztésének lehetséges módjai.
11. Az egészségértés Nutbeam féle integrált modelljének bemutatása és értelmezése.
12. Az egészségértés és mortalitás kapcsolata a tanulmányok tükrében.
13. A COVID19 terjedésének és az alacsony egészségértésnek összefüggései a kutatások tükrében.

Szakirodalom:

- Döbrössy, B. (2017). Az egészségértés fogalma, mérése és hatása az emlőszűrésen való részvételre. *Metszetek-Társadalomtudományi folyóirat*, 6(2), 167-185.
- Magnani, J. W., Mujahid, M. S., Aronow, H. D., Cené, C. W., Dickson, V. V., Havranek, Morgenstern, L. B., Paasche-Orlow, M. K., Pollak, A., & Willey, J. Z. (2018). Health literacy and cardiovascular disease: fundamental relevance to primary and secondary prevention: a scientific statement from the american heart association. *Circulation*, 138(2), e48-e74.
- Nutbeam, D. (2008). The evolving concept of health literacy. *Social Science & Medicine*, 67(12), 2072-2078.
- Paasche-Orlow, M. K., Wolf, M. (2007). The causal pathways linking health literacy to health outcomes. *American Journal of Health Behavior*, 31(Suppl 1), 19-26.
- Papp-Zipernovszky, O., Náfrádi, L., Schulz, P. J., & Csabai, M. (2016). „Hogy minden beteg megértse!” – Az egészségműveltség (health literacy) mérése Magyarországon. *Orvosi Hetilap*, 157(23), 905-915.
- Sheridan, S. L., Halpern, D. J., Viera, A. J., Berkman, N. D., Donahue, K. E., & Crotty, K. (2011). Interventions for individuals with low health literacy: a systematic review. *Journal of Health Communication*, 16(sup3), 30-54.
- Sørensen, K., Van den Broucke, S., Fullam, J., Doyle, G., Pelikan, J., Slonska, Z., & Brand, H. (2012). Health literacy and public health: a systematic review and integration of definitions and models. *BMC Public Health*, 12(1), 1-13.
- Sørensen, K., Pelikan, J. M., Röthlin, F., Ganahl, K., Slonska, Z., Doyle, G., Fulham, G., Kondilis, B., Agraftotis, D., Ueters, E., Falcon, M., Mensing, M., Tchamoc, K., van den Broucke, S., Brand, H. (2015). Health literacy in Europe: comparative results of the European health literacy survey (HLS-EU). *The European Journal of Public Health*, 25(6), 1053-1058.
- Koltai, J. & Kun, E. (2016). Az egészségértés gyakorlati mérése Magyarországon és nemzetközi összehasonlításban. *Orvosi Hetilap*, 157(50), 2002-2006.
- Zrubka Z, Hajdu O, Rencz F, Baji P, Gulácsi L, Péntek M. Psychometric properties of the Hungarian version of the eHealth Literacy Scale. *Eur J Health Econ*. 2019 Jun;20(Suppl 1):57-69. doi: 10.1007/s10198-019-01062-1. Epub 2019 May 16. PMID: 31098883; PMCID: PMC6544600.

Továbbá: 2 kurrens metaanalízis vagy review cikk

1. Fan ZY, Yang Y, Zhang F. Association between health literacy and mortality: a systematic review and meta-analysis. Arch Public Health. 2021 Jul 1;79(1):119. doi: 10.1186/s13690-021-00648-7. PMID: 34210353; PMCID: PMC8247180.
2. Bin Naeem S, Kamel Boulos MN. COVID-19 Misinformation Online and Health Literacy: A Brief Overview. Int J Environ Res Public Health. 2021;18(15):8091. Published 2021 Jul 30. doi:10.3390/ijerph18158091

4. DIGITÁLIS EGÉSZSÉG ALAPKÉRDÉSEI

Rövid leírás:

- Digitális egészség alapfogalmai, digitális egészség megjelenése a mindennapi orvosi gyakorlatban
- Digitális egészség hatása az orvos- és páciensszerepre és az orvos-beteg kapcsolatra
- Digitális egészség által felvetett társadalmi, etikai és pszichológiai és kommunikációs kérdések

Tételsor:

1. Digitális egészség alapfogalmai
2. Digitális egészség megjelenése a mindennapi orvosi gyakorlatban: a telemedicina használatának alapkérdései
3. Információszerzés az internetről
4. Email használat a mindennapi orvosi gyakorlatban
5. Mobilalkalmazások és szenzorok az egészségügyben
6. Közösségi média a gyógyászatban
7. A virtuális valóság orvosi használatának lehetséges területei
8. Az adatok szerepe a digitális egészségügyben
9. Digitális egészség hatása az orvos- és páciensszerepre és a digitális egészség hatása az orvos-beteg kapcsolatra
10. Digitális egészség által felvetett társadalmi kérdések
11. Digitális egészség által felvetett etikai, pszichológiai és kommunikációs kérdések

Szakirodalom:

Győrffy Zs. (szerk) : Digitális egészség a mindennapi orvosi gyakorlatban (in press)

Eric Topol: Deep Medicine - How Artificial Intelligence Can Make Healthcare Human Again. ebook / ISBN-13: 9781541644649

Döbrössy B, Girasek E, Susánszky A, Koncz Zs, Győrffy Zs, Bognár V: “Clicks, likes, shares and comments” a systematic review of breast cancer screening discourse in social media, PLOS ONE, in press

Mesko Bertalan, Győrffy Zsuzsa: *The Rise of the Empowered Physician in the Digital Health Era: Viewpoint*, JOURNAL OF MEDICAL INTERNET RESEARCH 21: (3) p. e12490., 2019; <https://bmjopen.bmj.com/content/9/3/e025267.info>

Meskó Bertalan, Radó Nóra, Györffy Zsuzsa,: *Opinion leader empowered patients about the era of digital health: a qualitative study*, BMJ OPEN 9: (3) p. e025267., 2019;
<https://www.jmir.org/2019/3/e12490/>

Meskó B, Hetényi G, Györffy Zs: *Will artificial intelligence solve the human resource crisis in healthcare?*, BMC HEALTH SERVICES RESEARCH 18: 545, 2018;
<https://bmchealthservres.biomedcentral.com/articles/10.1186/s12913-018-3359-4>

Arensman E, Koburger N, Larkin C, Karwig G, Coffey C, Maxwell M, Harris F, Rummel-Kluge C, van Audenhove C, Sisask M, Alexandrova-Karamanova A, Perez V, Purebl G, Cebria A, Palao D, Costa S, Mark L, Tóth MD, Gecheva M, Ibelshäuser A, Gusmão R, Hegerl U.(2015). *Depression Awareness and Self-Management Through the Internet: Protocol for an Internationally Standardized Approach* JMIR Res Protoc 2015;4(3):e99 DOI: [10.2196/resprot.4358](https://doi.org/10.2196/resprot.4358), PMID: [26251104](https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/26251104/)

Purebl G, Petrea I and the JA WP4 collaborative workgroup (2016). *Joint Action on Mental Health and Well-being.: Depression, Suicide Prevention and E-health. Situation analysis and recommendation for action.*
<http://www.mentalhealthandwellbeing.eu/assets/docs/publications/WP4%20Final.pdf>

Meskó B, Drobni Zs, Bényei É, Gergely B, Györffy Zs: *Digital health is a cultural transformation of traditional healthcare*, MOBILE HEALTH 3: (9) 38, 2017;
doi:10.21037/mhealth.2017.08.07

<http://mhealth.amegroups.com/article/view/16494/16602>Mesko B, Györffy Z, Kollár J:
Digital Literacy in the Medical Curriculum, JMIR MEDICAL EDUCATION 1:(2) e6, 2015

5. ÁTALAKULÓ ORVOSI HIVATÁS, ORVOSOK ÉS EGÉSZSÉGÜGYI SZAKEMBEREK TESTI-LELKI EGÉSZSÉGE, STRESSZTERHELÉSE, MEGKÜZDÉSI STRATÉGIÁI

Rövid leírás:

- Átalakuló hivatás a 21. században, orvos-beteg kapcsolat alapkérdései
- Stressztényezők és megküzdés
- Orvosok és egészségügyi dolgozók testi-lelki egészsége
- Kiegészítés a gyógyítói hivatásban

Tételsor:

1. Átalakuló hivatás a 21. században,
2. Az orvos-beteg kapcsolat alapkérdései
3. Stressztényezők és megküzdés a gyógyítói hivatásban
4. Orvosok és egészségügyi dolgozók testi-lelki egészsége
5. Kiegészítés és megelőzési lehetőségei gyógyítói hivatásban
6. Pályaválasztási motivációk a gyógyítói hivatásban
7. A szupervízió helye az egészségügyi ellátásban
8. A Bálint-csoport

Szakirodalom:

Physician Mental Health and Well-Being –Research and practice. Ed.: K.J. Brower &Michelle B. Riba. Springer 2017.

Burnout for Experts. Ed.: Sabine Bahrer-Kihler. Springer 2013.

Győrffy Zs: Orvosnők Magyarországon. Budapest: Semmelweis Kiadó, 2015. 220 p.

Győrffy Zs; Dweik,D; Girasek E: Workload, mental health and burnout indicators among female physicians Human resources for health 2016; 14 (1), 12 <https://human-resources-health.biomedcentral.com/articles/10.1186/s12960-016-0108-9>

Győrffy Zs.(2019): Gyógyítók a társadalomban: az orvosi hivatás változása és az orvoslás jövője. In.: Győrffy Zs, Szántó Zs. szerk.: Orvosi szociológia (e-tankönyv). Bp., Semmelweis Kiadó p. 92-112.

Győrffy Zs, Susánszky A, Szántó Zs, Susánszky É. (2017): Az orvosi pályaválasztás átalakulása – Mit mutatnak a terepmunka-tapasztalataink? Metszetek, társadalomtudományi folyóirat 6:(2) pp. 5-21.

Győrffy Zs, Susánszky É, Susánszky A, Szántó Zs. (2015): Az orvosi pályaválasztás átalakulása - esélyek és lehetőségek Magyarországon. Lege Artis Medicinae 25:(4-5) pp. 211-219.

Molnár R. (2015): A gyógyítás vonzásában. Pályaválasztási motivációk és az orvosi pályaválasztásra gyakorolt hatásuk. In.: Csabai M., Papp-Zipernovszky O. szerk.: Gyógyítók egészsége. Oriold és Társai Kiadó, Bp., 30.

Stauder A.: Stressz és stresszkezelés. In Kállai J. - Varga J. - Oláh A. (szerk): Egészségpszichológia a gyakorlatban. Medicina, 2007; 153-176.

E. Czeglédi, M. Tandari-Kovács: A kiegészítő előfordulása és megelőzési lehetőségei ápolók körében. Orvosi hetilap2019, 160(1): 12-19.

6. PSZICHIÁTRIAI ETIKA

Rövid leírás/tételek:

1. Tévedések a mentális betegség definíciójával kapcsolatban
2. Az értékek szerepe a pszichiátriában. Az antipszichiátria, a szociális konstrukcionista modellek, s az értékeken alapuló orvoslás (ÉAO)
3. A pszichológiai normalitás meghatározásának problémái
4. Medikalizálás, patologizálás, pszichiatrizálás
5. A medikalizáció és a DSM
6. Belátási képesség, döntéshozatali képesség, cselekvőképesség
7. Döntést helyettesítő mechanizmusok a pszichiátriában
8. A pszichiátriai kezelés visszautasítása
9. A pszichiátriai, magatartástudományi kutatás etikai kérdései
10. A pszichoterápia etikai kérdései
11. A pszichiátriai betegjogi képviselő szerepe a magyar egészségügyben

Szakirodalom:

Dr. Kovács József: Bioetikai kérdések a pszichiátriában és a pszichoterápiában. Budapest, 2007. Medicina könyvkiadó (p. 677) http://real-d.mtak.hu/347/1/Kovacs_Jozsef.pdf

Ajánlott kurzusok:

A klinikai kutatás etikai kérdései (Kötelezően választható PhD kurzus) Vezető: *dr. Kovács József, egyetemi tanár (SE, Magatartástudományi Intézet)* 14 x 2 órás, 2 kredit program. Minden második évben indul. A legközelebbi a 2021/22-es tanév II. félévében.

7. BIOETIKA

Rövid leírás:

Az etika és az erkölcs általános jellemzése

- Az etika fogalma.
- Az etika részei: deskriptív etika, normatív etika, metaetika.
- Általános és alkalmazott normatív etika.
- Bioetika, orvosi etika, egészségügyi etika.
- A főbb etikai elméletek (deontológiai és utilitarisztikus erkölcsi rendszerek) jellemzése.

Tételek

1. Az orvosi etika legfontosabb alapelvei

- Az autonómia elve.
- A "Ne árts!" elve.
- A jótékonyosság elve.
- Az igazságosság elve.

2. A tájékozott beleegyezés elve

- Egyszerű beleegyezés
- Tájékozott beleegyezés
- A betegtájékoztatás standardjai
- A kezelés visszautasításának joga
- A belátási képesség
- Tájékozott beleegyezés speciális betegcsoportoknál
- Önrendelkezés
- Cselekvőképesség
- A rossz prognózisú betegek tájékoztatásának etikai kérdései
- Érvek a kegyes hazugság mellett és ellen.
- A haldoklási folyamat.
- A gyógyíthatatlan beteg felvilágosításának módja

3. Igazságosság az egészségügyben. Az egészségügyi makro- és mikroallokáció etikai kérdései.

- A makroallokáció és a mikroallokáció fogalma
- Az egészségügyi ellátáshoz való jog problémája.
- A sorolás fogalma.

- Az életmentő, ritka, általánosan nem elérhető eszközök, gyógyszerek, eljárások elosztásának etikai problémái.
- A gyakorlatban használt mikroallokációs kritériumok etikai értékelése.
- Az igazságos egészségügyi rendszer.

4.A reprodukív medicina etikai kérdései

- A művi abortusz kérdése.
- Konzervatív, liberális és mérsékelt álláspontok az abortusz kapcsán.
- Az asszisztált reprodukív technikák etikai kérdései.
- Dajkaterhesség
- A genetika etikai kérdései

5.A halál és a haldoklás filozófiai–etikai kérdései

- A halállal kapcsolatos főbb filozófiai és vallási felfogások, megközelítési lehetőségek.
- Terminális állapotú betegek ellátásának etikai kérdései.
- Öngyilkosság, eutanázia, teratanázia.
- Életmentő, életfenntartó kezelés megszüntetésének etikai kérdései

6.A szervátültetés etikai kérdései

- Az agyhalál fogalma.
- A halott testével kapcsolatos (boncolás, szervkivétel) etikai kérdések.
- Élő személy testéből való szervkivétel (donáció) etikai kérdései.

7.A betegek jogai

- A betegjogok szerepe és jelentősége az egészségügyben.
- Általános és speciális betegjogok.
- A betegjogok érvényesítése.

8.Környezetetika

- A környezetetika jelentősége
- Antropocentrikus, biocentrikus, ököcentrikus környezeti etikák
- A mélyökológia és a föld-etika
- A modern környezetetika néhány összefoglaló jellemzője

Szakirodalom:

Dr. Kovács József: A modern orvosi etika alapjai. Bevezetés a bioetikába. (2. átdolgozott kiadás.) Medicina könyvkiadó, Budapest, 2006., E-book: 2019.

Dr. Kovács József: Környezetetika. In: Dr. Kovács József (szerk.): A biotechnológia etikai kérdései. Semmelweis Kiadó, Budapest, 2017. (E-book: www.semmelweiskiado.hu) 71-118.

Ajánlott kurzus:

A nem orvos-fogorvos-gyógyszerész végzettséggel rendelkezőknek az SE ÁOK III. évben tartott graduális Orvosi etika, bioetika kurzus felvétele és az abból való vizsgakötelezettség teljesítése

8. Kulturális pszichofiziológia

Rövid leírás:

Szociokulturális tényezők által kiváltott pszichofiziológiai folyamatok

- Kultúra, kötődés és a stressz
- A placebo és a nocebo hatások élettani hatásai
- Társas-lelki folyamatok (hierarchia, dominancia, elhúzódó kapcsolati stressz) neuroimmunológiai következményei
- Gyógyító művészet, a műélvezet terápiás lehetőségei
- Tükörneuronok, empátia, átélés, katarzis
- Kutatási módszerek (bőrellenállásmérés, Face Reader vizsgálatok)

Tételsor:

1. Kultúra, kötődés és a stressz
2. Placebó
3. Nocebo
4. Woodoo halál (orvosi antropológiai és pszichofiziológiai elméletek)
5. Kultúrához kötött betegségek orvosi antropológiája
6. A kultúraközi pszichológia perspektívája
7. Kulturális jelenségek az ököpszichológia nézőpontjából
8. Az életmódorvostan kulturális kontextusa
9. Szocioszomatika (Kleinman, Kirmayer koncepciói stb)
10. Biopszichoszociális szemlélet Engel szerint
11. Biopszichoszocio-spirituális teória Sulmasy szerint
12. Társas-lelki folyamatok (hierarchia, dominancia, elhúzódó kapcsolati stressz) neuroimmunológiai következményei
13. Kulturális-pszichofiziológiai jelenségek kutatása
14. Tükörneuronok, empátia, átélés, katarzis
15. Gyógyító művészet, a műélvezet terápiás lehetőségei
16. A mozgás és a tánc terápiás jelentősége
17. Zeneterápia az anorexia nervosában: magyar példa
18. Dramatikus módszerek a terápiában
19. Képzőművészeti eszközök a terápiában
20. Traumafeltárás és a narratív medicina

Szakirodalom:

Lázár I. Social and Cultural Psychoimmunology in press Lambert Pbl. 2021

Helman C. Kultúra, egészség, betegség ford, Berghammer Rita 2003 Medicina kiadó, Budapest

Lázár I., Pikó Bettina (eds) Orvosi antropológia Medicina kiadó 2013

Lázár I. (ed) Társas-lelki és művészeti folyamatok pszichofiziológiája. L'Harmattan – Károli könyvek 2019, Budapest

9. A KRÓNIKUS STRESSZ PSZICHO-SZOCIÁLIS ÉS EGÉSZSÉGI ÁLLAPOTTAL ÖSSZEFÜGGŐ STRESSZORAINAK VIZSGÁLATA

Rövid leírás:

- A pszicho-szociális tényezők jelentése, definíciója.
- A pszicho-szociális tényezők szerepe a betegségek kialakulásában és lefolyásában (A bio-pszicho-szociális modell bemutatása)
- A stressz pszicho-szociális tényezői
- Krónikus fájdalom és a pszicho-szociális tényezők kapcsolata

Tételsor

1. Stressz fogalma (folyamata, stressz elméletek, stresszorok, stresszválasz)
2. A stressz mérései (pl. stresszorok feltárásának metodikája)
3. A stressz pszichológia vonatkozásai
4. Biológia válaszok a stresszorokra (akut stresszreakciók, krónikus stresszreakciók)
5. A bio-pszicho-szociális modell bemutatása
6. Egészségmagatartás: Pszichoszociális elméletek
7. Erikson pszichoszociális fejlődéselmélete
8. A pszicho-szociális stresszorok és az egészség
9. Stresszkezelés
10. Krónikus fájdalom és a pszicho-szociális tényezők kapcsolata
11. A demencia pszichoszociális vonatkozásai
12. A gyermek- és a serdülőkorban fellépő stresszorok és azok következményei

Szakirodalom:

Ádám Sz., Mohos A., Kalabay L., Torzsa P. (2018): Potential correlates of burnout among general practitioners and residents in Hungary: the significant role of gender, age, dependant care and experience. BMC Family Practice 19 : 1 Paper: 193 , 10 p.

Lavigne J V., Saps M, Bryant FB. (2014): Models of anxiety, depression, somatization, and coping as predictors of abdominal pain in a community sample of school-age children. J Pediatr Psychol, 39: 9–22.

Hjern A, Alfven G, Östberg V. (2008): School stressors, psychological complaints and psychosomatic pain. Acta Paediatr Int J Paediatr, 97: 112–117.

J Macleod, G Davey Smith (2003): Psychosocial factors and public health: a suitable case for treatment? J Epidemiol Community Health 2003;57:565–570.

Major J, Varga ZK, Gyimesi–Szikszai A, Ádám S. (2017) A two-week inpatient programme with a booster improved long-term management of severe chronic paediatric pain. J Child Heal Care, 21: 171–80.

Major J, Ádám S. (2020) Self-reported specific learning disorders and risk factors among Hungarian adolescents with functional abdominal pain disorders: a cross sectional study. BMC Pediatrics, 20: 281.

Simon George Taukeni (2019): Introductory Chapter: Bio-Psychosocial Model of Health. DOI: <http://dx.doi.org/10.5772/intechopen.85024>

Starfield B, Gross E, Wood M, Pantell R, Allen C, Gordon IB, Moffatt P, Drachman R, Katz H. (1980) Psychosocial and psychosomatic diagnoses in primary care of children. *Pediatrics*, 66: 159–167.

Stauder A.: Stressz és stresszkezelés. In Kállai J. - Varga J. - Oláh A. (szerk): *Egészségpszichológia a gyakorlatban*. Medicina, 2007; 153-176.

Adrienne Stauder, Katalin Nistor, Tünde Zakor, Anita Szabó, Anikó Nistor, Szilvia Ádám, Barna Konkoly Thege (2017): Quantifying Multiple Work-Related Psychosocial Risk Factors: Proposal for a Composite Indicator Based on the COPSOQ II *Int.J. Behav. Med.* DOI 10.1007/s12529-017-9651-6